

KORTE MEDEDELINGEN

**BELGISCH LIMBURGSE
HERPETOLOGISCHE ATLAS
VERSCHENEN**

Onder impuls van het Provinciebestuur maar vooral door de inzet van vele tientallen vrijwilligers van de Herpetologische Werkgroep van de Limburgse Koepel voor Natuurstudie (LIKONA) werd de verspreidingsatlas "Amfibieën en Reptielen in Limburg" een feit. Begin november '99 is de atlas beschikbaar geworden. Er wordt een overzicht gegeven van de aanwezigheid van amfibieën en reptielen in de provincie Limburg in de periode 1975-1998. Het is een aanrader voor iedereen die in Vlaanderen of Nederland bezig is met de herpetofauna of met de natuur in het algemeen.

Sinds 1970, het Europees Natuurbeschermingsjaar, is de interesse voor de natuur fors toegenomen. Ondanks deze toenemende interesse en de oprichting van een toenemend aantal natuureservaten, wordt een steeds groter aantal soorten (planten en dieren) zeldzaam in Vlaanderen. Enkel zijn reeds uitgestorven.

De laatste decennia wordt eveneens een achteruitgang vastgesteld van de amfibieën en reptielen. Deze dieren zijn belangrijke milieu-indicatoren, ze geven extra informatie over de kwaliteit van onze leefomgeving. Vermits ze op een relatief kleine oppervlakte leven en meestal aan de top van een voedselketen staan, kunnen kleine ingrepen een grote invloed hebben op het voortbestaan van soorten en van de totale levensgemeenschap.

Het onderzoek naar het voorkomen en de verspreiding van amfibieën en reptielen kennde de laatste tientallen jaren in Vlaanderen een sterke vooruitgang. In 1996 werd de eerste Vlaamse Verspreidingsatlas (Blauwens D. en Claus K.) gepubliceerd. Dit basiswerk geeft een overzicht van de verspreiding van amfibieën en reptielen in Vlaanderen op uurhokschaal (4km x 4 km). De Limburgse verspreidingsatlas kan worden beschouwd als een provinciale verfijning van de Vlaamse atlas (gebruikt schaalniveau 1 km x 1km). De atlas "amfibieën en reptielen in Limburg" geeft een overzicht van de aanwezigheid van deze dieren in de periode 1975-1998 in de provincie Limburg. Naast algemene informatie bevat het boek een beschrijving van elke

soort, zijn biotoop en levenswijze. Uit de gegevens blijkt dat Limburg erg belangrijk is voor het huidige en toekomstige voorkomen van inheemse amfibieën en reptielen in Vlaanderen.

Gedeputeerde Johan de Turck, bevoegd voor milieu en natuur in Limburg, onderstreepte dat de publicatie een belangrijk document is voor het natuurbehoud in de provincie. Niet alleen op provinciaal niveau, maar zeker ook op Vlaams en gemeentelijk niveau, is de informatie die gegeven wordt, beleidsmatig zeer interessant.

Gedeputeerde De Turck voegde er nog aan toe dat de provincie Limburg op dit vlak opnieuw een pioniersrol vervult, geen andere provincie beschikt over zo'n gedetailleerde gegevens. De atlas bevat ook een duidelijke analyse van de gegevens, waardoor het mogelijk wordt om specifieke acties ten behoeve van bepaalde soorten te ondernemen, of een specifiek beleid te voeren.

Tijdens de onderzoeksperiode werden 7547 waarnemingen verzameld in 886 verschillende kilometerhokken. Hierbij werden 18 soorten inheemse amfibieën en reptielen waargenomen. In vergelijking met Vlaanderen is de Adder en de Ringslang afwezig in Limburg. De aan- en afwezigheid van soorten werd voor de periode vóór 1990 en vanaf 1990 op kilometerhok- en uurhokniveau met elkaar vergeleken. Voor 12 soorten neemt het verspreidingsgebied op uurhokniveau af. Voor 9 soorten bedraagt deze afname reeds meer dan 20%. Deze afname bedraagt zelfs meer dan 40% voor de Rugstreeppad, de Heikikker, de Knoflookpad, de Boomkikker, de Geelbuikvuurpad en de Vuursalamander. Opvallend hierbij is dat het vooral soorten betreft die aan heide gebonden zijn. Mogelijk zijn de verzuring van de voortplantingswateren en de verbossing van de resterende heidebiotopen oorzaken van deze achteruitgang.

De atlas werd uitgegeven in een handig formaat (A5) en telt ruim 200 blz. De vormgeving werd verzorgd door de dienst Grafische Producties van het provinciebestuur. Bijna alle soorten worden geïllustreerd aan de hand van foto's van de eitjes, larven en volwassen dieren, zodanig dat de atlas ook als determinatiewerk gebruikt kan worden. De verspreidingsatlas kan besteld worden door 495 BEF of 12,27 EUR (exclusief 100 BEF of

2,48 EUR verzendkosten) over te schrijven op rekeningnummer 000-0400447-31 van het Provinciaal Natuurcentrum, Ontvangsten, Domein Bokrijk, 3600 Genk met de vermelding Herpetologische atlas.

Voor bijkomende inlichtingen:

LIKONA-secretariaat, Luc Crèvecoeur,
Het Groene Huis, Domein Bokrijk, 3600 GENK (B)
Tel. (011) 26 54 62 fax (011) 26 54 55
e-mail: likona@limburg.be
Internet: <http://www.limburg.be/likona/>

**PRAKTIJKCURSUS VRIJWILLIG
WEIDEVOGELBEHEER**

Voorjaar 2000 organiseert de stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen in Limburg (IKL) twee praktijkcursussen vrijwillige weidevogelbescherming in de omgeving van Sevenum en Reuver. De cursus is bedoeld voor mensen die aan de slag gaan met weidevogelbescherming. Dat kunnen zowel vrijwilligers als boeren zijn. Zij onder-schrijven de noodzaak van het beschermen van weidevogels.

Weidevogels hebben Uw hulp hard nodig. Kieviten, Wulpen en vooral Grutto's hebben het steeds moeilijker om in het boerenland jongen groot te brengen. Bij onbeschermden nesten kan het voorkomen dat alle nesten in een perceel verloren gaan door bewerking. Beschermden nesten hebben 70 procent kans om uit te komen. In 1998 beschermden 100 vrijwilligers bijna 1000 nesten in Limburg! Toch zijn er nog nieuwe vrijwilligers nodig. De stichting IKL organiseert dit voorjaar twee praktijkcursussen waar aan de hand van de ervaringen van de cursisten de bescherming wordt besproken. Zo kunnen de cursisten al meteen aan de slag. De cursus bestaat uit vijf lessen, waarvan er zich twee buiten af spelen. Weidevogelkennis of kennis van het boerenbedrijf is geen vereiste, handig is het wel.

CURSUSPROGRAMMA 2000

	Sevenum	Reuver	tijd
1. weidevogels	do 10-2	do 17-2	20.00
2. landbouw	do 09-3	do 16-3	20.00
3. bescherming	do 23-3	do 30-3	20.00
4. excursie vogelgedrag	za 25-3	do 01-4	08.00
5. excursie bescherming	za 22-4	do 06-5	08.00

Tijdens de cursus worden cursisten zo veel mogelijk in contact gebracht met vrijwilligers die al actief zijn. Bij aanvang van de cursus wordt ook gestart met de beschermingsactiviteiten. Opgave voor de cursus geschiedt door overmaking van f 10,- op postgiro 52 41 531 t.n.v. stichting IKL, Roermond, o.v.v. praktijkcursus weidevogelbescherming (vermelden welke locatie Uw voorkeur heeft).

Bij weidevogelbescherming is het de bedoeling nesten van Kievit, Wulp, Grutto en scholtekster te sparen bij werkzaamheden die de boer op zijn land uitvoert. Om dit goed te kunnen doen is samenwerking met de boer noodzakelijk. Het opsporen van nesten vergt de meeste tijd. Voor 25 hectare weidevogelgebied is gedurende het broedseizoen, ongeveer een ochtend of middag per week nodig. De resultaten van het werk worden bijgehouden, zodat na het seizoen het effect te meten is.

Informatie:

stichting IKL, J. Kluskens, 0475-352000

BELGISCH LIMBURGSE KOEPEL VOOR NATUURSTUDIE ORGANISEERT NEGENDE CONTACTDAG

Op zaterdag 15 januari 2000 organiseert de Limburgse Koepel voor Natuurstudie (LIKONA) zijn jaarlijkse contactdag in het Limburgs Universitair centrum in Diepenbeek. LIKONA is het samenwerkingsverband van een aantal werkgroepen die actief zijn op het vlak van bescherming van bedreigde planten- en diersoorten. Zij inventariseren, brengen veldgegevens samen en voeren acties. Het is bedoeling op deze contactdagen alle mensen die de Limburgse natuur onderzoeken, of hieraan geïnteresseerd zijn, samen te brengen en kennis te laten maken met recent natuuronderzoek in Limburg.

Vanaf 8.45 uur is iedereen welkom in het LUC, Universitaire Campus, gebouw D in Diepenbeek. Na de plenaire zitting die start om 9.15 uur en waar het verloop van de dag wordt toegelicht, krijgen een aantal sprekers de gelegenheid om kort, maximum 5 minuutjes, een interessant aspect van een onderzoek voor te stellen. Daarna, vanaf 10.30 uur, vergaderen alle werkgroepen. Tijdens de middagpauze zijn er de boeken- en informa-

tiestands en is er gelegenheid om interessante contacten te leggen.

In de namiddag worden dan de langere voordrachten gegeven over wetenschappelijk onderzoek in Limburg. Jorg Lambrichts zal het hebben over de belangrijke natuurwaarden van autostradebermen in onze provincie, terwijl Hubert Lehaen 40 jaar vogelobservatie in het Hageven zal bespreken. Koen Van den Berghe schetst de toestand van de Lynx in Limburg, en Prof. Pierre Vermeersch geeft een toelichting over de vondsten van de Neanderthaler in Limburg. Marc Janssen onderzocht of de Red-backspider hier kan overleven. N.C.M. Maes vraagt zich af hoe inheems onze bomen en struiken wel zijn.

Alle Likona-leden, maar ook alle overige geïnteresseerden, worden uitgenodigd om deel te nemen. Deze uitnodiging geldt uiteraard ook buiten alle provinciegrenzen. De deelname is gratis, maar inschrijven is noodzakelijk.

Voor inlichtingen en inschrijvingen kan men tijdens de kantooruren terecht:

LIKONA-secretariaat, Het Groene Huis, domein Bokrijk, 3600 Genk (B)

Tel. (011)26 54 62, fax (011)26 54 55

e-mail:likona@limburg.be

Internet: <http://www.limburg.be/likona/>

RIVIEREN VAN EUROPA

MULTIMEDIA EXPOSITIE OVER DE ROL VAN WATER IN NOORD-BRABANTS NATUURMUSEUM TILBURG

Van 26 november '99 tot en met 26 maart 2000 is het Noord-Brabants Natuurmuseum te Tilburg de tentoonstelling "Rivieren van Europa" te zien. De spectaculair vormgegeven expositie gaat in op de ingrijpende rol van water in het leven van de mens. De bezoeker is zelf een interactief onderdeel van deze bijzondere expositie over de magie van water, in al zijn vormen.

Een viertal Europese rivieren komen voor het voetlicht, met speciale aandacht voor de "Nederlandse" rivier De Maas. De overeenkomsten en verschillen in flora en fauna worden rijkelijk geïllustreerd met objecten uit de depots van het Noord-Brabants Natuurmuseum. Verder komen lokale projecten op het gebied van water in de expositie aan bod. Zo wordt het "Rivierenplan van de Provincie

Noord-Brabant uit de doeken gedaan. Daarnaast is er ruim aandacht voor initiatieven van de Gemeente Tilburg t.a.v. het ecologisch hergebruik van regenwater, onder de noemer "De lekkende stad".

DE MAAS

Extra aandacht in de expositie gaat uit naar de Maas. Deze 850 kilometer lange rivier ontspringt in Noord-Frankrijk op het Plateau de Langres en mondt uit in de Noordzee bij Rotterdam. In de tentoonstelling is onder meer te zien welke rol de Maas speelt (en speelde) voor flora en fauna en als transportader.

Het Maasdal is te beschouwen als een belangrijke ecologische verbingszone. Via dit dal komen zuidelijke planten en dieren ons land binnen in Limburg, waar het nog net warm genoeg is. Voorbeelden in de tentoonstelling zijn de Muurhagedis en de Koninginnepage. Daarnaast bieden de uiterwaarden van de Maas plaats aan vele bijzondere dieren en planten.

Voor de mens is de Maas altijd een belangrijke waterweg geweest. De loop rivier is dan ook voortdurend gewijzigd door kanalisering en het aanleggen van dammen en kribben. Op deze manier werd de Maas op vele plaatsen "ingekort" ten behoeve van de scheepvaart.

De expositie "Rivieren in Europa" wordt gekenmerkt door een verrassende vormgeving. Een metershoge drie dimensionale multimediatpresentatie vormt het hart en tegelijk het skelet van de tentoonstelling. In de presentatie komen de verschillende facetten van water aan de orde, met behulp van beeld, licht, geluid, special effects en uiteenlopende interactieve voorbeelden.

De show neemt de bezoeker dieper mee de tentoonstelling in: Langs een gigantische kaart van Europa, met de vier rivieren en vele bijzondere objecten als illustratiemateriaal; langs "onze Maas" en door de provincie Noord-Brabant om tenslotte te eindigen bij de "lekkende stad" Tilburg. Deze vorm zorgt dat de bezoeker zich op reis waant, en zelf onderdeel uitmaakt van de expositie waarin hij zich bevindt.

Het Noord-Brabants Natuurmuseum is gevestigd aan de Spoorlaan 434 te Tilburg, schuin tegenover het NS-station. Het museum is geopend op dinsdag t/m vrijdag van 10.00 tot 17.00 uur en op zaterdag en zondag van 13.00 uur tot 17.00 uur.